

RAAP-NOTITIE 1069

Plangebied Stuijvenburchstraat 25 te Eerbeek

Gemeente Brummen

**Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend
veldonderzoek**

Colofon

Opdrachtgever: BJT Architecten

Titel: Plangebied Stuijvenburchstraat 25 te Eerbeek, gemeente Brummen; archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek

Status: eindversie

Datum: maart 2005

Auteur: *drs. D.G. Bedeaux*

Bestandsnaam: L:\QXPress\Notities\2005\HAEE\N01069-HAEE.doc

Projectcode: HAEE

Projectleider: drs. D.G. Bedeaux

Projectmedewerker: A. Daniels

ARCHIS-vondstmeldingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-waarnemingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer/CIS-code: niet van toepassing

Autorisatie: drs. H.F.A. Haarhuis

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

telefoon: 020-463 4848

Zeeburgerdijk 54

telefax: 020-463 4949

1094 AE Amsterdam

E-mail: raap@raap.nl

Postbus 1347

1000 BH Amsterdam

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2005

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Samenvatting

In opdracht van BJT Architecten heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau op 9 maart 2005 een inventariserend veldonderzoek uitgevoerd in verband met geplande nieuwbouw in het plangebied Stuijvenburchstraat 25 te Eerbeek in de gemeente Brummen. Het onderzoek diende te worden uitgevoerd om een indruk te krijgen van de bodemopbouw ter plaatse en om, in verband met eventuele bodemverstoringen een uitspraak te kunnen doen over de archeologische verwachting.

Tijdens het veldonderzoek zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. Er is echter wel aangetoond dat de bodem in het plangebied nog intact is. Een booronderzoek is niet geschikt om grafvelden in de bodem op te sporen, derhalve kan niet uitgesloten worden dat er archeologische waarden in het plangebied aanwezig zijn. De kans is aanwezig dat archeologische resten zich onverstoorde in de bodem van het plangebied bevinden.

Op grond van de intacte bodemopbouw kan geconcludeerd worden dat de hoge archeologische verwachting voor het plangebied blijft gelden.

Op grond van de resultaten van het booronderzoek en de aanwezigheid van een vroeg middeleeuws grafveld in de directe omgeving van het plangebied wordt aanbevolen om eventuele graafwerkzaamheden in het plangebied Stuijvenberchstraat 25 te Eerbeek archeologisch te laten begeleiden

1 Inleiding

1.1 Kader en doelstelling

In opdracht van BJT Architecten heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau op 9 maart 2005 een inventariserend veldonderzoek uitgevoerd in verband met geplande nieuwbouw in het plangebied Stuijvenburchstraat 25 te Eerbeek in de gemeente Brummen. Het onderzoek diende te worden uitgevoerd om een eerste indruk te krijgen van de bodemopbouw ter plaatse en om, in verband met eventuele bodemverstoringen een uitspraak te kunnen doen over de archeologische verwachting.

1.2 Plangebied

Het plangebied (780 m²) ligt in de bebouwde kom van Eerbeek aan de Stuijvenburchstraat 25 in de gemeente Brummen. Het gebied staat afgebeeld op kaartblad 33G van de topografische kaart van Nederland (schaal 1:25.000); de centrumcoördinaat is 201.700/457.500. Ten tijde van het onderzoek was het plangebied deels bebouwd, deels voorzien van oppervlakteverharding en deels in gebruik als achtertuin.

1.3 Onderzoeksopzet en richtlijnen

Het onderzoek bestond uit een bureauonderzoek en een veldonderzoek. Het inventariserend veldonderzoek is uitgevoerd volgens de hiervoor geldende normen en richtlijnen die zijn vastgelegd in het Handboek ROB-specificaties (Brinkkemper e.a., 1998). RAAP Archeologisch Adviesbureau en de door RAAP toegepaste procedures zijn goedgekeurd door het College voor de Archeologische Kwaliteit (CvAK), de instelling die het beheer heeft over de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA; Voorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie, 2001).

Zie tabel 1 voor de dateringen van de in deze notitie genoemde archeologische perioden. Enkele vaktermen worden achter in deze notitie beschreven (zie verklarende woordenlijst).

2 Bureauonderzoek

2.1 Methoden

Voorafgaand aan het veldonderzoek is een bureauonderzoek uitgevoerd om na te gaan of er reeds archeologische vondsten uit het plangebied geregistreerd staan en om ten behoeve van het veldwerk de landschappelijke (geologische en bodemkundige) kenmerken alsmede de gespecificeerde archeologische verwachting te bepalen. In het kader van het bureauonderzoek zijn verschillende bronnen geraadpleegd (zie literatuurlijst).

Om inzicht te krijgen in het voorkomen van archeologische vindplaatsen in of nabij het plangebied is het ARChEologisch Informatie Systeem (ARCHIS) van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) te Amersfoort geraadpleegd.

2.2 Resultaten

Geologie en geomorfologie

Het plangebied bestaat in geo(morfo)logisch opzicht uit stuwwalglooiingen en glooiingen van smeltwaterafzettingen met een esdek (Provincie Gelderland, 2005).

Bodem

De bodem in het plangebied bestaat uit hoge zwarte enkeerdgronden met grof zand (grind ondieper dan 40 cm beginnend) grondwatertrap VII (Stiboka, 1979).

Archeologie

Direct ten zuiden van het plangebied ligt een terrein van archeologische betekenis (CMA-code: 33G-A06; ARCHIS-waarnemingsnummers: 18727 en 21331), het betreft een vroeg-middeleeuws grafveld uit de vroege Middeleeuwen. Bij graafwerkzaamheden in 1955 zijn hier graven gevonden die gedateerd kunnen worden in de late 7e eeuw/eerste helft van de 8e eeuw, verder zijn er verschillende fragmenten aardewerk en steengoed uit de Late Middeleeuwen aangetroffen.

Archeologische verwachting

Volgens de Cultuur Historische Waardenkaart van Gelderland (Provincie Gelderland, 2003) geldt voor het plangebied een middelmatige verwachting

voor het aantreffen van archeologische resten. Deze verwachting is gebaseerd op de aanwezigheid van stuwwalglooiingen en glooiingen van smeltwaterafzettingen met een esdek. Op grond hiervan en op grond van de aanwezigheid van een vroeg-middeleeuws grafveld in de directe omgeving, gold bij aanvang van het veldonderzoek voor het plangebied een hoge archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de Vroege t/m de Late Middeleeuwen.

3 Veldonderzoek

3.1 Methoden

Tijdens het veldonderzoek zijn 5 boringen geplaatst gelijkmatig verspreid over het plangebied, voor zover dit mogelijk was in verband met de aanwezige oppervlakteverharding (figuur 1). Een booronderzoek wordt niet geschikt geacht om grafvelden op te sporen (Tol e.a., 2004), derhalve is het niet mogelijk om met behulp van dit onderzoek aan te tonen of het vroeg-middeleeuwse grafveld, dat zich in de directe omgeving van het plangebied bevindt, zich uitstrekt binnen het plangebied. De geplaatste boringen dienen een indicatie te geven van de bodemopbouw ter plaatse, de eventueel aanwezige bodemverstoringen en de daarmee gepaard gaande archeologische verwachting.

Er is geboord tot maximaal 1,65 m -Mv met een Edelmanboor met een diameter van 15 cm. De boringen zijn conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989) beschreven en met meetlinten ingemeten (x- en y-waarden). Het opgeboorde materiaal is in het veld gecontroleerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren (zoals houtskool, vuursteen, aardewerk, metaal, bot, verbrande leem en fosfaatvlekken). Het opgeboorde materiaal is gezeefd met een zeef met een maaswijdte van 0,5 cm; het zeefresidu is met het blote oog geïnspecteerd op het voorkomen van archeologische indicatoren.

3.2 Resultaten

Geologie en bodem

De bodem bestaat uit een hoge zwarte enkeergrond met matig grof tot grof zand, waarvan de bovenste laag is verstoord. De bovengrond van het plangebied bestaat tot circa 0,40 m -Mv uit opgebrachte, verrommelde grond met puin, waarschijnlijk bouwzand dat in verband gebracht kan worden met aanwezige bebouwing. Onder deze opgebrachte laag echter bevindt zich in de boringen 3, 4 en 5 een intact bodemprofiel. Van circa 0,40 m -Mv tot 0,60 m -Mv bevindt zich het restant van een cultuurdek (oud bouwland – of esdek) van matig siltig, donkergrijs tot zwart humeus zand. Onder deze cultuurlaag bevindt zich een zeer duidelijk waarneembare bruine, licht humeuze B-horizont met matig grof zand. Op een diepte van circa 1,25 -Mv gaat het profiel over in lichtgeelbruin tot lichtgeel zwak siltig, grof zand (C-horizont).

De boringen 1 en 2 konden niet worden doorgezet vanwege een ondoordringbare laag in de bodem (gedacht kan worden aan leidingen en buizen die hier in de ondergrond aanwezig zijn).

Archeologie

Tijdens het veldonderzoek zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. In drie van de vijf boringen is een intact bodemprofiel aangetroffen. Een booronderzoek is echter niet geschikt om de aanwezigheid van een grafveld in de bodem uit te sluiten (Tol e.a., 2004). Op grond van de resultaten van het booronderzoek en de eerdere vondst van vroeg-middeleeuwse graven direct ten zuiden van het plangebied, dient rekening gehouden te worden met de mogelijkheid dat er archeologische resten in de ondergrond van het plangebied aanwezig zijn die met behulp van het uitgevoerde onderzoek niet zijn aangetroffen.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusies

Tijdens het veldonderzoek zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. Er is echter wel aangetoond dat de bodem in het plangebied nog intact is. Een booronderzoek is niet geschikt om grafvelden in de bodem op te sporen, derhalve kan niet uitgesloten worden dat er archeologische waarden in het plangebied aanwezig zijn. De kans is aanwezig dat archeologische resten zich onverstoord in de bodem van het plangebied bevinden. Dit geldt met name voor vroeg-middeleeuwse graven, waarvan er reeds enkele in het terrein ten zuiden van het plangebied aangetroffen zijn.

Op grond van de intacte bodemopbouw kan geconcludeerd worden dat de hoge archeologische verwachting voor het plangebied blijft gelden.

4.2 Aanbevelingen

Op grond van de resultaten van het booronderzoek en de aanwezigheid van een grafveld in de directe omgeving van het plangebied wordt aanbevolen om eventuele graafwerkzaamheden dieper dan 0,40 m -Mv in het plangebied Stuijvenberchstraat 25 te Eerbeek archeologisch te laten begeleiden.

Literatuur

- Brinkkemper, O., e.a. (redactie)**, 1998. *Handboek ROB-specificaties*.
Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Amersfoort.
- Nederlands Normalisatie-instituut**, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.
- Provincie Gelderland**, 2005. *Cultuurhistorische Waardenkaart Gelderland (CHW-Gelderland)*. Provincie Gelderland, Arnhem (geactualiseerd digitaal bestand).
- Stiboka**, 1979. *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000: blad 33 West, Apeldoorn en blad 33 Oost Apeldoorn*. Stiboka, Wageningen.
- Tol, A.J., e.a.**, 2004. Prospectief boren: een studie naar de betrouwbaarheid en toepasbaarheid van booronderzoek in de prospectiearcheologie. *RAAP-rapport 1000*. RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., Amsterdam.
- Vorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie**, 2001. *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 2.0. Eindrapport van de Vorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie*. Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, Den Haag.

Gebruikte afkortingen

- ARCHIS** ARChEologisch Informatie Systeem
- IKAW** Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden
- Mv** beneden maaiveld
- ROB** Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek

Verklarende woordenlijst

- enkeerdgronden** Dikke eerdgrond (= laag met donkere, min of meer rulle grond, met organische en anorganische bestanddelen) ontwikkeld op zandgrond onder invloed van de mens; worden ook wel essen genoemd.
- Cultuur-, esdek** Oud verhoogd bouwland ontstaan door ophoging ten gevolge van bemesting. Voor de bemesting werden plaggen of met zand vermengde potstalmest opgebracht. In geval van enkeerdgronden is de opgebrachte laag ten minste 50 cm dik. De term es is gangbaar in Noord- en Oost-Neder-

	land. In Midden-Nederland wordt gesproken van enk of eng en in Zuid-Nederland van akker of veld.
smeltwater	Water dat ontstaat bij smelting van sneeuw en van gletsjer-ijs.
stuwwal	Door de druk van het landijs in het Saalien opgedrukte rug van scheefgestelde preglaciale sedimenten.

Overzicht van figuren en tabellen

Figuur 1. Boorpuntenkaart.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Periode	Datering			
Nieuwe tijd	1500	-	heden	
Late Middeleeuwen	1050	-	1500	na Chr.
Vroege Middeleeuwen	450	-	1050	na Chr.
Romeinse tijd	12 voor	-	450	na Chr.
IJzertijd	800	-	12	voor Chr.
Bronstijd	2000	-	800	voor Chr.
Neolithicum (nieuwe steentijd)	5300	-	2000	voor Chr.
Mesolithicum (midden steentijd)	8800	-	4900	voor Chr.
Paleolithicum (oude steentijd)	300.000	-	8800	voor Chr.

Tabel 1.
Archeologische
tijdschaal.

Figuur 1. Boorpuntenkaart.